

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Posam. šte. 1 din.; letna naročnina 20 din., v zamejstvu 40 din. — Poštuo-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Fran Radešček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Voditelj Slovencev dr. Korošec je začel volivni boj

Za bodočnost Slovencev in Slovenije se ni treba nikomur bati

Notranji minister dr. Korošec je imel kot predsednik banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino na plenarni seji tega odbora tale velik in politično pomemben govor:

Naša stranka stoji danes v sredini političnega življenja v državi. Ona je najmočnejša, najbolj organizirana stranka, stranka z jasnim programom za sedaj in za bodočnost. Nobena druga stranka ji ni v razsežnosti in moči enaka. Dravska, Donavska, Moravska, Vardarska, Zetska, Drinska in Vrbaska banovina so v njenem taboru. Napoved, kakšen bo izid volitev dne 11. decembra, zaradi tega ni težka.

Zato pa vidimo, da se vse druge stranke, stranke, frakcije in pokreti iz strahu pred prevelikim porazom zbirajo in strnjujejo skupaj v eno skupino, da bi izvlekle maksimum uspehov iz volivnega boja. Komunisti, socialisti, pohorci, pofovc, nezadovoljneži in vsakovrstni odpadki iščejo in prosijo zavetja in zaščite pod streho edino kompaktnije Radičeve ali Mačkove stranke. To je konglomerat, to je mešanica, ki se razdrobi v svoje drobce, ako močno udariš po njej. In mi bomo dne 11. decembra z vso svojo močjo udarili po njej, da se bo razletela v drobne kosce.

Ta mešanica, ki se lepi na Mačkovo stranko, nima nič skupnega ne med seboj ne z dr. Mačkom. Naj reče, kar kdo hoče, mi smo po svojem programu vendarle prvi in edini poklicani, da se sporazumemo z dr. Mačkom glede ureditve naših notranjih razmer. Mi imamo voljo za to, mi imamo moč, mi imamo tudi jasen program za to. Združena opozicija nima niti sedaj niti ne bo imela v bodoče dovolj moči, niti nima dovolj realnega in izdelanega programa za to. Kako pa se naj pofovc, pohorci, socialisti, komunisti uporabijo v enotno konstruktivno delo, tega nihče ne ve povedati. Smešno bi bilo kaj takega trditi in verovati. Recimo, četudi tega nihče ne veruje, da bi naša pisana opozicija dobila 11. decembra večino. Ona bi ne bila sposobna niti za trenutek, da prevzame in nosi na svojih ramenih celo državno zgradbo. To je le koalicija za volivno borbo proti nam, ne pa koalicija za vladanje! To bi nastale težave in zapletljaji, ki si jih noben prijatelj miru in reda v državi ne more želeči, posebno v sedanjih časih ne, ko je mednarodna situacija še vedno motna in nejasna.

In kaj bi pomenilo zunanje politično, ako bi, recimo, zmagal ta konglomerat? Mi bi se takoj oddaljili od sedanje zunanje politične linije, ki nam je ravnokar zagotovila mir na vse strani, nas obvarovala vsake vojne nevarnosti in nam ohranila celino in ugled države. Kdor se hoče podati v vojne nevarnosti, naj gre s komunisti, socialisti, pofovc in pohorci, pametni in trezni ljudje pa, o tem sem prepričan, bodo šli z nami, ki smo tudi zunanje politično prestali skušnjo z odličnim uspehom.

Ali ni tudi simptomatično za miselno zastalost naše opozicije, da prihaja še vedno z zunanje politično orientacijo, ki je v zadnjih

višjih časih doživela brodolome in ki jo zapuščajo sedaj tudi njeni dosednji poborniki?

V politiki je vedno treba gledati v bodočnost in naš narod naj v teh volitvah dobro premisli, v katero smer naj plovemo, v nevarnosti vojne ali pa v mirno sožitje narodov. To je treba enkrat glasno povedati, da ne bo zaradi bodočnosti kakšne nejasnosti.

Naša zmaga pomeni: nadaljevanje naše notranje pomirljive politike in razširjenje le-te za rešitev vseh aktualnih političnih problemov, zmaga nasprotnikov bi pomenila popolni kaos v notranjih razmerah. Nihče ne bi vedel ne kod ne kam.

Naša zmaga pomeni: prijateljstvo z vsemi narodi, osobito s sosednjimi, ohranitev dragocenega miru; zmaga nasprotnikov bi pomenila, da krenemo na nova pota, polna nevarnosti za mir in za celo našo državo.

Naša zmaga pomeni, da vemo, kam gremo v notranji in zunanji politiki.

V teh volitvah gre za tako važne in velike stvari, da se mi zdi premalenkostno, da bi se v tem trenutku bavil z različnimi Kramerji, Puolji, Petejani ali celo s Stanovniki. Vsakdo nam mora priznati, da smo celo državo in z njo tudi Slovenijo vodili k napredku, blagostanju, miru in redu. To so neprecenljivi uspehi naše notranje politike.

Zopet se čuje, to se namreč ponavlja pri vsakih volitvah, da dr. Korošec in njegovi prijatelji prodajajo in izdajajo Slovenijo.

Vsakdo v državi, Slovenec, Hrvat in Srb ve, da dr. Korošec ljubi svojo državo in svojo Slovenijo. Ali ljubezen prodaja svojo zemljo? Kdo se je brigal od zedinjenja sem do danes za Slovenijo? Kdo se je brigal za univerzo?

Za srednje šole, za meščanske šole, za ljudske šole, za akademijo znanosti in umetnosti? Vsi so bili nasprotni, vsi so nam metali polena pod noge, vsi so govorili o slovenskem jeziku nasprotno ali vsaj s preziranjem. Vsega tega in marsičesa ne bi imeli, ako bi dr. Korošec in njegovi pristaši ne bili zvesti v ljubezni do svoje ožje domovine. Poglejte samo, kaj smo imeli pred dvajsetimi leti in kaj imamo danes! Vkljub nasprotovanju onih, ki sedaj visijo na Mačkovi listi, smo dosegli velikanski napredek in mi vemo, da naše delo in naši uspehi še niso končani.

Naša vlada je trdno odločena, da bo po volitvah resno začela z reševanjem notranjih razmer. V tem volivnem boju dajati kakšna podrobna pojasnila, za to volivna razburkanost ni prikladna. Gotovo bodo Hrvati z nami bolj zadovoljni kot s svojimi zavezniki pofovc, pohorci in komunisti.

Da mislimo na Slovence, je samo po sebi umljivo. Za bodočnost Slovencev se ni treba nič bati.

Vse razumem, kar se sedaj dogaja v početku volivne borbe. Razumem, da je večina naših nasprotnikov izgubila svoje glave in svoje programe in da se v splošni zbežanosti zateka k dr. Mačku. Samo tega ne razumem, da bo dr. Maček pod svojo streho vzel tudi komuniste. To je nekaj nezaslišanega, nekaj strašnega, ker daje s tem potuho največjim neprijateljem družabnega reda in miru. Nevarno se je s tem strupom igrati. Toda treba je pred svetom pribiti žalostno in nevarno početje. Vsa Evropa, posebno naše sosedne države, se bore proti temu strupu, a dr. Maček ga sprejema pod svojo streho! Komunizem ni neškodljiv, kakor je n. pr. saharin, on je strup.

Da mislimo na kmeta, obrtnika in delavca, mislim, da smo to dovolj pokazali že doslej s svojimi dejanji. V ozki zvezi s temi stanovni bomo tudi v bodočnosti storili vse, kar zahteva njihova korist in njihov napredek. Prepričan sem, da bodo naše finance, ki so sedaj bile drugod angažirane zaradi nevarne zunanje politične situacije, kmalu dovolile, da bomo tudi našim uradnikom, ki tako vestno vršijo svoje dolžnosti, prišli na pomoč in poboljšali njihovo težko stanje.

Trojno je potrebno za našo čim sijajnejšo zmago: da smo složni in se ne ukvarjamo z malimi osebnostnimi vprašanji, da gremo z vso vnemo na delo in da ne zanemarjamo intenzivne agitacije: da gremo z navdušenjem, korajžjo in ponosom po svojo zmago!

Volilni shod v Mozlju

se bo vršil v nedeljo dne 6. novembra ob pol 3. uri popoldne. Govoril bo predsednik okrajne organizacije JRZ gosp. Karel Škulj. — Vsi volilci na shod!

Za kočevski okraj je kandidat g. LOJZE RIGLER, živinozdravnik, njegov namestnik je pa g. JOŽE STRNAD, župan v Dobrepoljah

Svojim prijateljem v pojasnilo

Dnevno dobivam osebna in pismena vprašanja iz vsega kočevskega okraja, zlasti od mojih dragih kočevskih Slovencev, zakaj ni mojega imena med kandidati JRZ za bližnje volitve v narodno skupščino. Ker mi ni mogoče vsakemu posebej objasniti razlogov, naj na tem mestu navedem vsaj tisti, ki je po mojem mnenju bil odločilen proti moji kandidaturi.

Odločilne so namreč bile trditve nekaterih, da moja brezkompromisna katoliško-slovenska usmerjenost odbija glasove nemških in ponemčenih Kočevarjev zaradi Slovenske Straže na Kočevskem, ki sem ji ustanovitelj in predsednik, zaradi Slovenskega dneva v Kočevju dne 4. septembra t. l., kjer sem bil v svojem govoru odločno slovenski, zlasti pa ker sem vse storil za ustanovitev in vzdrževanje radikalno slovensko-katoliškega lista „Kočevski Slovenec“.

Moje delo in moje prepričanje ni od danes, in ne tega ne onega tudi poslej nikomur na ljubo ne bom menjal. Na takem delu in takem prepričanju za rešitev in ohranitev kočevskih Slovencev, da se krepko utrdi in razvije njihova narodna zavest, je zgrajena stavba Slovenske Straže na Kočevskem, in na teh temeljih stoji tudi glasilo kočevskih Slovencev, naš „Kočevski Slovenec“. Merilo za njuno teritorialno in moralno območje je bil prvi Slovenski dan v Kočevju. Slovenski stvari na Kočevskem pa gotovo ne bo škodilo, če po petindvajsetletnem javnem delovanju ostanem — brez mandata.

Za vse tople izraze vdanosti in zaupanja pa tebi trpeči narod na Kočevskem in v ysem kočevskem okraju — tisočera zahvala!

Če mi v čem želite ustreči — dragi moji prijatelji — bom najbolj vesel, da podpirate ustanove, za katere se trudim, zlasti pa pridobivate naročnikov in podpor „Kočevskemu Slovincu“, ki mu hočem posvetiti vse svoje moči in ga vzdržati kot nezavisno radikalno slovensko-katoliško glasilo kočevskih Slovencev in vseh dobrih in plemenitih domoljubov v korist in srečo naše lepe Slovenije in kraljevine Jugoslavije.

V Dolenji vasi dne 3. novembra 1938.

Karel Škulj, bivši nar. poslanec.

Prijateljem „Kočevskega Slovenca“

Preden je padla dokončna odločitev glede izbire kandidata, sem označil stališče „Koč. Slovenca“, ki je stališče pretežne večine tistih, ki jim je ta list glasnik. Poslej bo moralo to nezavisno, nepolitično, katoliško-slovensko glasilo še vse bolj vzbujati vest in narodno zavest tudi središču Jugoslavije in Slovenije. Zato bo list tembolj potreben požrtvovalne pomoči prijateljev.

Nemci so uspeli, da dobijo dva mandata v Vojvodini in da preprečijo kandidato bivšemu poslancu g. Škulju. V očeh kočevskih Slovencev je to velika moralna pridobitev za g. svetnika Škulja in za „Kočev. Slovenca“. Nadaljnja zahteva Nemcev je, „stare krivice popraviti“, kar je, po slovensko povedano, prosta pot ponemčevanju na Kočevskem.

Koliko se je že grešilo zaradi te bore pešice ponemčencev! Vedno pa so bili kočevski Slovenci — žrtveno jagnje!

Po velikih in nespornih uspehih Stojadinovič-Korošičeve vlade, naklonjene tudi Nemcem, našim drugorodnim sodeželanom ne odrekamo pravice in dolžnosti, glasovati za JRZ. Tudi radi priznamo, da se bodo njihovi glasovi na slovenskem ozemlju, oddani za slovensko listo JRZ, šteli v slovenski volilni rezultat.

Ne trdimo, da je kaj obljubljeno Nemcem, je pa to tudi za zdaj brez pomena; poskrbeti pa moramo, da pri izvolitvi poslanca in pri izpolnitvi njegovih morebitnih obljub odločujejo izključno slovenski glasovi. Vzdržanje od volitev — nekateri širijo tako nespametno misel kot protest proti krivcem — ne bi doseglo le-teh, kočevskim Slovincem pa bi škodovalo. Vemo, da bodoči poslanec žanje na njivi, ki je ni ob-

deloval. Zaupati pa moramo besedam g. dr. Korošca na Slovenskem dnevu v Kočevju, da nismo več sami. S svojim neomajnim zaupanjem v našega narodnega voditelja bomo zrušili vse spletke ponemčencev in dali zadoščenje svojemu okrajnemu voditelju g. Škulju.

Zato moramo spraviti vse, kar slovensko čuti, do zadnjega volivca na volišče za slovensko listo g. dr. Korošca. Dokazati moramo, da v kočevskem okraju odločujemo glede izbire kandidata in izvolitve poslanca samo in edino slovenski volivci kočevskega okraja. To moramo storiti, da preglasujemo nemško zahtevo po nadaljnjih posebnih pravicah na Kočevskem.

Zato bo „Kočevski Slovenec“ po svojih močeh pripomogel, da bo na Kočevskem sijajno zmagala slovenska lista, ki ji je nosilec naš preizkušeni

vsenarodni voditelj g. dr. Ant. Korošec!

Fran Radešček, urednik.

Krik krvi

Kakor posnemamo iz „Kočevjeer Zeitung“ (pišemo jo tako, kakor bi se moralo pisati), je mariborski „Večernik“ dal ostankom nemštva, umetno po germanizaciji med nami naseljenim, na izbiro: ali naj se izselijo, ali pa naj ostanejo kot mirni in dobri državljani. Seveda listu „Kočevjeer Zeitung“ ne ugaja ne eno ne drugo, ker ga vodi zares „nepoboljšljivo sovraštvo“ proti slovenski večini, kakor dokazujejo neovrgljiva dejstva.

Na Kočevskem bi med ponemčenci našel komaj komaj 20%, ki so po krvi obeh roditeljev vsaj za nekaj rodov nazaj res Nemci. In taki Nemci ne samo, da nam niso nevarni, ampak so tudi navadno toliko poštenji in značajni, da zgodovinske danosti in stvarno sedanje stanje brez ugovora priznavajo in se ne dajo izrabljati v kake protinarodne in protidržavne namene na slovenskem in jugoslovanskem ozemlju. Le-tem prav gotovo niti na misel ne pride, da bi se upirali slovenski označbi svojih trgovin in obrtov, nikar da bi Slovincem odrekli pravico, opravljati v slovenščini svoje verske dolžnosti javno in brez ustrahovanj v vseh cerkvah na Kočevskem, ne da bi se to kakorkoli utesnjevalo na določene obroke. Takim Nemcem je tudi razumljivo, da slovenska mladina v cerkvi, v šoli ali na vasi zapoje in se narodno-prosvetno izživlja in deluje, ne da bi to komurkoli šlo zaradi tega na njegove nacionalne živce. Taki Nemci bodo tudi obsojali vsako hudobijo in zločinsko objestnost ali kakršnokoli nagajivost, v imenu njihove narodnosti proti slovenskemu življu. Vsak pravi Nemec, če bi imel kaj odločati pri „Kočevjeer Zeitung“, bi skušal vzgajati svoje bravce v narodni strpnosti, v mirnem sožitju, v razumevanju, da ne gre nikomur kratiti zakonitih narodnih in državljan-skih pravic, najmanj pa, da bi si manjšina lastila neko „posestno stanje“, ki je nekdanje bilo umetno ustvarjeno, danes pa le še namišljeno, napihnjeno in zlobno podpihovano.

Med ponemčenci je večina ljudi brez vsakršne narodne zavesti. Kočevščino tolče tjavendan, ne da bi se zavedal zakaj. Včasih smo otroci v šoli žlobudrali „latovščino“, ker se nam je pač to zdelo imenitno, in bi bili govorili tudi ciganskino, ko bi jo bili znali, ne morda zato, da se ž njo in njenimi „kulturnimi“ dobrinami okoristimo za življenje, marveč le iz neke muhavosti, ki je svojska še neustaljenim in neutrjenim naturam. Te vrste ponemčencev je kočevščina „nedolžno“ občevalno sredstvo, ki ima mik le iz svojevrstne posebnosti, in šele politični agitator priliva nemškega duha v te ljudi, da se končno znajdejo, nevedoč ne kdaj ne kako, v nemškem nacionalnem občestvu. Ko se zavedo, kam jih je zapeljala njihova lahkovernost in nepremišljenost, je seveda že prepozno in ni več poti nazaj. In taki novopečeni „Nemci“ iz slovenskega testa, ker jih v srcu le grize vest, jo skušajo prevpiti s sovraštvom do tiste krvi, iz katere so izšli; polasča se jih

obup, da celo lastno mater preklinjajo, ker jih je došla s slovenskim mlekom. Zakonske žene ponemčencev, ki so ohranile še iskrico ljubezni do rodne jezika, morajo skrivoma pri sosedu brati „Koč. Slovenca“, da se izognejo prepričanju v hiši.

Iz zagrizencev se izsolajo najzanesljivejši in najdrznejši janičarji, ki mislijo, da bodo prevpili krik svoje slovenske krvi, če se opogumljajo z agitatorično drajno „Aus weiter Ferne kommt die Hilfe“. Tem ljudem najbližji so tisti zločinski tipi, ki ubogi slovenski vdovi napeljejo ob nalivih iz cestnega jarka vodo v klet; ki ženi slovenskega delavca ob javnem vodnjaku namečejo peska in konjskih fig v škaf vode; ki s starimi čevlji zamašijo dimnik slovenske družine; ki z govnom in straniščnico zasmradijo slovenske vozove; ki ob vsaki priliki v nočni temi obešajo kljukasti križ na javnih krajih; ki celo v cerkvi uganjajo odvrtno demonstracije proti slovenskemu petju, slovenskemu evangeliju in slovenskim litanijam; ki mažejo kljuge slovenske hiše s kolomazom; ki zlobno uničujejo označbe potov; ki zmerjajo Slovence s „krojnerji“; ki jim je slovenski učitelj ali učiteljica trn v peti in skušajo zagreniti bivanje na Kočevskem vsakemu slovenskemu kulturnemu delavcu, učitelju in duhovniku. Temu nagajajo z bojkotom pri šolninah, mašnih intencijah in darovanjih za cerkev in cerkveno bogoslužje.

Najnovejše, kar so napravili v Štalcerjih ti z mržnjo do slovenstva zadojeni ponemčenci, je le nov člen v dolgi verigi sovražnosti proti našemu življu. Učiteljica gđč. Zdenka Cirkova, ki s toliko požrtvovalnostjo in nepristransko ljubeznijo vrši svojo težko vzgojiteljsko dolžnost, je po komaj enem mesecu, kar je v Štalcerjih, doživela pobesnelost ponemčencev, da so ji ponoči sredi vasi vrgli kamen v stanovanje. S takimi in podobnimi ustrahovanji hočejo zbesneli janičarji izriniti slovenskega prosvetnega delavca s Kočevskega, ker vedo, da jim usihajo korenike ponemčevanja ob rastoči slovenski narodni zavesti.

Vprašanje je, kako bodo oblasti poslej zavarovale slovenskemu človeku varnost imetja in življenja na Kočevskem. Drugo vprašanje, ki iz tega sledi, je: odkod denar v oddaljenih naseljih, kjer se utrjene veke delovnih vaščanov že zgodaj zvečer sklapijajo k počitku, da so v gostilnah neglede na policijsko uro še ljudje, ki do jutranje zore ob kozarcu sanjajo, kako bi z raznimi pobalinstvi, nagajivostmi in nepoštenimi naklepi ustrahovali svoje sodeželane. Miru pač nočejo in ga tudi drugim ne privoščijo, ker jim je vest nemirna. Krik slovenske krvi se ne more utešiti v ponemčenih možganih. Zato skušajo, ko se okajeni gugajo pozno ponoči iz krčem, potuljeni kakor pošastne sence, da Slovincem, zlasti vplivnejšim, katero „zaigrajo“.

Kaj naj se torej stori proti takim izgublencem? Prvo, kar je neogibno potrebno, je, da se v Kočevju naseli slovenski duhovnik, goreč božji in narodni apostol, ki bi v narodni diaspori iskal slovenskih duš za Boga in domovino; drugo ne manj potrebno pa je, da se povsod po Kočevskem ustanovijo prosvetna društva za prebujo narodne zavesti. Razen tega pa bo morala oblast posvečati poslej več pozornosti ponemčencem na Kočevskem in — če ni drugače — na njihov račun v vse kraje ponemčenih ustrahovalcev postaviti orožništvo v varstvo slovenskega življa.

Na Kočevskem mora za vsako ceno prenehati ustrahovanje nad Slovenci!

Iz uprave

Za vse tiste, ki še niso poslali naročnine, smo priložili današnji številki položnice. Zastonj lista ne moremo pošiljati. Marsikdo, ki stavi nanj velike zahteve, ne da bi računil z obsegom in smerjo lista in z žrtvami za vzdrževanje, niti naročnine še ni plačal! Naj bo to zadnji opomin tistim, ki želijo, da se jim list redno dostavlja. Pomnite, da „Koč. Slovenec“ vrši pomembno narodno in versko poslanstvo na tem mešanem ozemlju!

Poročajo

Grčarice. Franc Klun, posestnik iz Otavec, je vozil krolje (hlode) in se blizu Pajniča preveč pomaknil na rob ceste. Škarpa se je utrgala in vse skupaj, voz, konji in voznik, je zdrčalo pod cesto. Moža je zagnil voz in krolji so pritisnili nanj ter mu zlomili dve rebri. Prihiti so ljudje, da so ponesrečenca oteli. Z avtom so ga odpeljali v Ljubljano v bolnišnico. Upajmo, da bo ozdravel. — „Kočevarico“ ste kar dobro okrenili. Naj dokaže, da ni res, kar ste pisali, potem bomo pa naprej govorili. (S tem, da je poročala naknadno, da je bilo 18 oseb klicanih na okr. načelstvo zaradi demonstracij, je priznala resničnost našega poročila. V sestavku njenem pa je kar očitna potuha njenim prirčencem. Op. ur.)

Iz kočevske sosesčine nam poroča dopisnik, ki je že pred vojno bival na Kočevskem, takole: Mlajšemu rodu bržčas ni znano, da je na tako imenovanem kočevskem ozemlju nemško uradno štetje kljub znani pristranosti priznalo prav zvrhano tretjino Slovencev. Če pa prištejemo še tiste občine, ki jih tudi Nemci niso nikoli šteli za svoje, lahko rečemo, da je bilo Slovencev na Kočevskem že takrat skoraj polovico. Bilo je namreč 2425 nemških hiš z 10.595 prebivalci in 1823 slovenskih hiš z 8634 prebivalci. Samo mesto Kočevje je pred vojsko imelo 219 nemških hiš z 2072 prebivalci in 85 slovenskih hiš s 794 prebivalci. Torej je tudi v samem Kočevju bilo že takrat za prav dobro tretjino Slovencev. — Enaka je podoba bila tudi na deški ljudski petrazredni šoli v Kočevju. Poučevali so zagrizeni nemški učitelji. Dasi so mnoge otroke slovenskih staršev vpisovali kar za Nemce, je bilo vendar za dobro tretjino dečkov v šolskih izkazih vpisanih za Slovence. Od 270 učencev v vseh petih razredih je bilo za Slovence vpisanih 90 učencev, torej točno tretjina. — In koliko pravic je imela ta uradno priznana tretjina Slovencev? V cerkvi ni bilo nobene slovenske pridige in nobenega cerkvenega opravila v slovenščini. V šoli ves pouk izključno nemški. Če je bil kak katehet Slovenec, so hodili nemški učitelji med veroukom k vratom prisluškovat, če morda katehet pri tolikem številu slovenskih otrok ne govori z njimi po slovensko. Tudi so pazili, da ne bi kaj govoril o narodnostnih pravicah. Obrtno-nadaljevalna šola je imela 25 učencev, in od teh je bilo 20 Slovencev, 2 Nemca in tri pomembni Slovence. Kljub temu je bil ves pouk izključno nemški. Niti katehet ni smel slovenskih fantov poučevati v verouku po slovensko. Zares, kolika širokogrudnost, strpnost in ljubezen do bližnjega je bila takrat med Nemci v Kočevju za Slovence! Tako zelo so Nemci „ljubili“ Slovence, da bi jih bili kar najrajši in kar najprej pretopili v Nemce! Koliko velikodušje!!! Do solz nas gane ta ljubezen! Čudno, da se zdaj Nemci čutijo, češ da so preganjani in da se jim godi krivica, ko imajo vendar povsod nemške oddelke, če le imajo dovolj šoloobveznih otrok. Toda število njihovih otrok danes niti ne dosega tistega števila dečkov, ki so jih celo nemški učitelji pred vojsko priznali za Slovence na kočevski petrazredni ljudski šoli. — Pred vojsko so Nemci kaj radi trdili, češ da za slovenske otroke ni potrebna slovenska šola, ker se slovenščine lahko od staršev nauče, nemščine pa v šoli. Ko jih je pisec teh vrstic zavrnil, da bi bila slovenska šola vprav za nemške otroke potrebna, ker se nemščine lahko naučijo doma, v šoli pa se naj uče slovenščine, jim to takrat ni šlo v glavo in menda še danes ne.

Cesta pri Dobropoljah. Naša vas leži ob železniški progi blizu sv. Antona, koder je znana božja pot. Pretekli dne bi se prav v bližini vasi lahko kmalu pripetila nesreča. Vsako jutro pripelje k nam avtomobil z Iga, da pobere mleko. Navadno sta v kabini šofer in mlekar. V četrtek 13. p. m. zjutraj, se je pa s šoferjem dovoljenjem peljal zadaj na kanglah tudi posestnik in izdelovalec opeke g. Pinosa Matija, doma iz Kompolj, ki se je peljal v Stope pri Turjaku. Šofer zaradi goste megle ni mogel opaziti prihajajočega vlaka, ki vozi zjutraj v Ljubljano. Opazil pa ga je Pinosa in v smrtni nevarnosti je kar brž skočil iz naglo vozečega avtomobila. Naključje je hotelo, da je padel na progo ob tračnicah. Prav tedaj je pridrvel vlak in stroj je zgrabil g. Pinosa za plašč, ga neko-

liko povlekel s seboj, nato pa odpahnil v stran, da je obležal z opraskanimi in okrvavljenimi rokami in vratom ves zmeden in prestrašen ob progi. Na srečo je imel plašč samo ogrnjen. Stroj je namreč vlekel plašč s seboj za kakih 100 m in ga popolnoma raztrgal. Tako je g. Pinosa še srečno otel življenje. Ko je pa šofer opazil, da je trčenje neizogibno, je močno poglaval vozilo in le za las je manjkalo, da se ni vlak zaletel v avtomobil. Vse se je godilo s tako naglico, da so se vsi trije komaj zavedli svojega smrtnonevarnega položaja. Mlekar in šofer sploh nista vedela, da je g. Pinosa skočil iz avtomobila. Šele v Ponikvah sta prestrašena opazila, da je na kanglah samo njegova vrečica z živžem. Kmalu nato je prišel g. Pinosa peš v Ponikve in vzel svojo vrečico.

Duhovno berilo

Bolj kakor kdaj, mislimo ravno ta mesec na besede apostola Pavla (Hebr. 13. 14.): „Nimamo tu stalnega mesta, marveč iščemo prihodnjega.“ Saj ga menda ni človeka, ki ne bi bil v teh dneh mislil na one, s katerimi je kdaj živel, jih iskreno ljubil, ali te dni jim je moral, žal, vse prezgodaj zažgati svečo na njihovem grobu. ... Nimamo tu stalnega mesta ...

Ta beseda je na prvi pogled žalostna. Saj nas spominja dejstva, da smo le potniki na tej božji zemlji, vsi prihajamo pa zopet odhajamo, eni prej, drugi pozneje. Vse, kar primemo v roke, je kakor voda ali zrak: mislimo, da jih držimo, pa jih ni več. Le roka nam je ostala odprta za slovo ... Slovo, bridka beseda, pa kako pogostna! Tudi najdražjemu bitju moramo podati svojo roko in reči: „Na svidenje, mati, oče, brat, sestra“ in tako dalje in tako naprej ...! Tudi nam jo bodo drugi podali, ker nimamo tukaj stalnega bivališča; odnesli nas bodo na tisto tiho domovanje, kjer mnogi spe nevdramno spanje, kjer kmalu, kmalu dom bo moj in — Tvoj.

Ali ta resnica, da moramo v grob, ni samo žalostna, ampak tudi polna vesele nade. Tudi v grobu velja beseda apostola narodov: „Nimamo tu stalnega mesta, marveč iščemo prihodnjega.“ Pa naj še dolgo traja, naj jih še mnogo najde svoj mirni domek v grobu, enkrat bomo vsi zapustili ta kraj, kjer smo isto tako samo gostje in tuji. Potovali bomo naprej, tja, kamor je odšel naš Gospod, ko je dejal: „Oče, hočem, naj bodo tudi ti z menoj tam, kjer sem jaz.“ (Iv. 17. 24.)

Kako blaženi bomo enkrat na svojem cilju! Tam bomo našli vse, ki smo jih tu ljubili, in vsi bomo rekli presrečni: Tu imamo sedaj svojo stalno domovino. Na to večno domovino hočemo misliti, ko se spominjamo svojih rajnih v teh resnih dneh! Oni so samo šli pred nami, mi hitimo za njimi v Očetovo hišo! Svojim dragim rajnim pa kličemo in želimo: „Gospod, daj jim večni mir in pokoj, in večna luč naj jim sveti! Naj počivajo v miru!“

Podpeč pri Dobropoljah. Pretekli dne 8. p. m. popoldne je šel posestnik g. Ivanc Anton iz Podpeči vlačiti na njivo. Za to delo si je najel pomagачa. Preden sta odšla, se je tam ustavil neki dalmatinski krošnjar in g. Ivanc je kupil nekaj drobnarij in plačal z denarjem, ki ga je imel v omari. Medtem ko je posestnik s pomagачem bil na njivi, je v njegovo hišo vlomil tat in vzel denar iz zaklenjene omare. Vsekakor je moral vedeti, kam gospodar devlje ključ. Siromak posestnik je zdaj pred zimo brez vseh sredstev. Vlom je opazil šele ko se je vrnil domov ter hotel plačati dninarja. V omari ni bilo več niti prebite pare. — Poljski tatovi se v nočnih urah spravljajo na koruzo. Ti koruzni tiči so znani, pa ljudje se boje, naznaniti jih.

Štalcerji. Pozdravljeni, preljubi Slovenci! Že nekaj mesecev izhaja naš navdušeni in zvesti prijatelj „Kočevski Slovenec“. Neizmerno smo hvaležni g. svetniku Škulju, ki vedno čuti z nami in dela za nas, da nam je dal to našo krepko moralno pomoč v našem boju za obstanek. Zvesti mu bomo ostali tudi mi! Kako nestrpnost pričakujemo „Kočevskega Slovenca“, ki nam vsakokrat prinaša toliko novic s Kočev-

skega, kjer je toliko let bila narodna njiva prepuščena plevelu, trnju in osatu. In kako krepko se bori „Kočevski Slovenec“ za obstanek našega materinega jezika, da nam ohrani tisto besedo, ki nsm jo je zapustila umirajoča mati, da ostane svetel spomin na tiste njene trenutke, ko se je poslovila od nas in odšla k Bogu tista, ki nas je rodila, z nami molila in nas vzgojila v Slovence in katoličane. Z zadnjim že medlim pogledom nas je navdala z upanjem in pogumom, da v njen spomin nikoli ne kane pomisel na izdajstvo slovenskega imena in jezika. Ko vstopim v kako hišo, ki jo imam za slovensko, že čujem s praga govorjenje v kočevščini. Ko me pa zagledajo, ker vedo, da sem zaveden Slovenec, začno spet govoriti po slovensko. Vidite, to je žalostno, da slovenski ljudje niti pod svojo streho ne govorijo vedno svoje materinščine. Je to kakor kuga, ki ubija slovenstvo na Kočevskem; od tega imajo pa korist samo tuji. In vendar, ker smo se vzdržali toliko časa, je to znamenje, da je tudi v zagrizenih Kočevskih slovenska kri, ki je zatajiti ne morejo. Jezik se potuji, kri nikoli! Mož nam je treba, da dvignejo zaspance. In tak mož je g. Škulj, voditelj kočevskih Slovencev! „Kočevski Slovenec“ kliče potujčeno kri, ji izprašuje vest in jo spominja na slovenske matere, da se potujčena kri vrne v domače naročje. Ta potujčena kri je še vedno naša, je pa na njej toliko tuje navlake, da jo je treba prati in sprati, da bo spet taka, kakršna je dala slovenska mati. Spoštujemo mater, spoštujemo njen jezik in ostanim zvesti Slovenci, dokler nas ne sprejme vase slovenska zemlja! Končam, prihodnjič se bom spet oglasil.

Pišejo

Kolpingova rokodelska društva v Nemčiji so razpuščena. Enaka usoda je doletela tudi Ligo katoliškega dijaštva. Po „Osservatore Romano“.

Misel stanovske ureditve države v ČSR zmaguje, kakor vedo poročati praški „Lidové Listy“, ker so to misel že skoraj vse politične stranke načele v svojih časopisih. Enciklike Pia XI. dobivajo torej tudi v ČSR svoj pomen kot edina rešitev iz sedanjega stanja gospodarskih zmed in idejnega brezpotja.

Čsl. Orel v „Lidových Listy“ zavrača vest, češ da se je združil z drugimi telovadnimi organizacijami. Orel ostaja slej kot prej samostojna organizacija in je le kot taka člen v združbi vseh narodnih društev, t. j. v Zvezi narodne pripravljenosti, ki ji je namen, strniti vse narodne moči.

Beneš se danes marsikaj očita. V njegovo obrambo je v socialističnem „Pravu Lidu“ sen. Modráček napisal članek, kjer za sedanjí poraz ČSR dela odgovornega dr. Kramara, ki je na mirovni konferenci uspel, pridobiti Clemenceau za zgodovinske češke meje. Beneš sicer s tem ni soglašal, a je moral braniti, kar je dr. Kramar že spočel. Wilson je svetoval narodnostne meje, češ da ČSR ne bo prenesla toliko Nemcev. Modráček obžaluje samo to, da zaradi javnega mnenja Beneš ni imel poguma, odreči se čisto nemških krajev.

O narodnostnih načelih Velike Nemčije in o koroških Slovencih razpravlja „Koroški Slovenec“. Neki krogi sodeželanov se prizadevajo, da bi iz Slovencev napravili ljudstvo nemške miselnosti. Nezavedno ljudstvo tej agitaciji marsikje naseda, ne vedoč, da je g. Hitler proti pomemčevanju, ki ograža čistost nemške rase. — To naj bi si zapomnili tudi kočevski drugorodni sodeželani in se že končno prostovoljno odrekli, pridobiti Slovence za povečanje števila nemškomiselnih Kočevarjev.

Dvajsetletno skupno državno življenje je imelo vendar to dobro stran, kakor ugotavljajo praški „Lidové Listy“, da je znatno porasla narodna samozavest Slovakov in podkarpatskih Rusov.

Madžarski predsednik vlade, Imredy, kakor vé poročati „Süd-Ost“, je napovedal avtoritarni režim za svojo državo.

O Slovanih se te dni mnogo razpravlja in je tudi „Gorenjec“ napisal o njih uvodnik. Po večini pa so vse te razprave trpke in malo-dušne, kakor da živimo samo od trenutka do trenutka. Tudi za „Gorenjca“ je samo danes,

ki kaj velja; na to, kaj bo jutri, uvodničar ne misli. Slabo se sodi o Čehih, še slabše o Poljaki in najbolj se udriha po Rusih. Pa se še čudi, da smo bratje proti bratu, ko sam nato sune v Poljake. Vse, kar opažamo, so zgodovinska dogajanja, je življenje, ki gre v svoj neizprosni krogotok. Ni res, da smo Slovani „pocepani“; saj je v biti nas vseh, da težimo drug k drugemu, toda nasilnega lepljenja ne prenesemo. Hočemo živeti v svojih celicah, ne pa pod knuto in jerobstvom tega ali onega brata! Ali ne vidite agonijo romanskega zapada? Ali ne čutite, da se preko Evrope vali življenje na — vzhod? Ali ne opažate strahovit padec svetovne velesile Velike Britanije? Zgodovina je dala Srednji Evropi nalogo, da likvidira romansko-germansko dobo. Ta srednja Evropa se skuša zdaj rešiti iz potopa. Kar pa je umetno in s silo nenaravne ideologije zlepljeno, se bo razsulo, ko bo dovršilo svojo nalogo. Kdo more danes trditi, da ni bilo prav, da se je ČSR v bolečinah izčistila od tuje navlake? Kdo more že danes vedeti, kakšno poslanstvo je namenjeno Poljski, ki skuša zapreti pot Nemčiji na vzhod, kjer gre za dediščino po umirajočem komunizmu? Slovanstvo je v zmagovitem nastajanju! Združili se bomo, zlepitipase ne damo!

K 29. oktobru pravi „Trgovski list“, da praznujemo ta dan našega dejanskega osvobodjenja z nekakšno sramežljivostjo, kakor da ga nismo prav zaslužili, ker je bil dosežen brez posebnih bojov in nam padel v naročje kot zrelo jabolko. Taka trditve ne le da ni umestna, marveč je tudi po vsem neresnična. Če celo tak list, ki se res bori za gospodarsko osamosvojitve slovenstva, presaja s tujega zelnika tak očitek, češ da smo igraje prišli do svobode, potem je vse njegovo prizadevanje tudi le čakanje, da mu kdo drugi sklati zrelo gospodarsko jabolko v naročje. Strahovite žrtve na soški fronti, ko je padlo toliko tisoč naših najboljših mož in fantov, tulijo iz grobov, kako junaško in požrtvovalno so Slovenci branili svojo domačijo od „tujcev zemljelačnih“. Naj ne govorim o slovenskih vojnih prostovoljcih, pač pa o tisočih in tisočih političnih priganjancih; o mučenikih in mučenicah, ki so zaradi slovenstva in jugoslovanstva trpeli in stradali doma, po ječah, v internacijah in v strelskih jarkih. O teh strašnih naših žrtvah za svobodo se je že pisalo in še se bo pisalo, pa bo vse to, kakor je kazno, šlo mimo ušes in možganov...

Novice

Jubilej sta praznovala v minulem mesecu dva odlična gospoda, ki sta vsak na svojem področju za cerkev in narod zelo zaslužna. Njiju dela so znana še preko mej Slovenije in Jugoslavije, najbolj pa pri Gospodu, ki jima bodi plačnik za ves njiju življenjski trud v Njegovem vinogradu in na narodni njivi! To sta g. vseuč. prof. dr. Franc Grivec, šestdesetletnik, in g. duh. svetnik Janez Kalan, sedemdesetletnik. K neštetim čestitkam se skromno pridružuje tudi „Koč. Slovenec“!

Zatemnitev Kočevja smo imeli v noči med 24. in 25. m. m. v mestu in v Mahovniku. Zatemnitev je trajala od 7 zvečer do naslednjega jutra. Prebivalstvo je napotke razumelo in mesto je ležalo v popolni temi celo na skrajnem mestnem območju. V Kočevju je bila to prva vaja te vrste.

Prosvetno društvo v Kočevju je priredilo za praznik Kristusa Kralja prav lepo proslavo. Obsegala je 10 točk, ki so razen 5. (Deklamacija: Tvoj mladeček sem) prav dobro uspele. Lepa je bila točka 1: Slika. Pretresljiva točka 2: Satan in angel. Ognjevit, jasen in odločen govor g. dr. Eržena: Kaj mislite o Kristusu. Prelepi sta bili zborni recitaciji fantov in deklet, prav enako tudi simbolična vaja: Povsod Boga. Prosvetnemu društvu čestitamo k tej proslavi. Bilo je navzočih več odličnih oseb, ki so pa izrazili željo, da bi se kaj tako lepega priredilo tudi v središču mesta, da bi prišlo še več takih, ki jim je pot na Trdnjavo vseeno malo predaleč. — Takoj po tej proslavi pa je govoril v dvorani v Marijinem domu g. svetnik Kalan iz Ljubljane o pomenu kongresa Kristusa Kralja, ki bo prihodnje leto od 10. do 15. avgusta v Ljubljani, in pozval navzočne, da v ta namen pridno molijo. Vmes je povedal marsikaj zanimivega iz svojega življenja, da je dvorana odmevala od bučnega smeha. Škoda samo, da se je prepozno zvedelo za to predavanje.

Davčna uprava Kočevje poziva davkoplačevalce, da vložijo davčne napovedi v času od 1. do 30. novembra 1938 za davčno leto 1939.

V Franciji so se vršile volitve v senat. Okrepila se je sredina in zmerna desnica. Glede na to je predsednik vlade Daladier imel na kongresu rad. socialistov v Marseillen velik govor proti komunistom in ljudski fronti sploh. Tudi se Francija odpove zvezi s Sovjeti. — Iz neznanega vzroka pa je med kongresom središče mesta zažarelo v plamenih in zaradi hudega vetra ni bilo mogoče ne gasiti ne reševati. Baje je že 97 človeških žrtev. Ravnatelj policije je odstavljen.

O našem narodnem prazniku se je po vsej Sloveniji te dni mnogo pisalo in govorilo. Vsak je ta pomembni dogodek osvetljeval s svoje točke zrelščja. Toda g. Finžgar, mož skozi in skozi slovenskega kova, ki je v letih preganjanj generalu Živkoviču v obraz povedal, kdo smo Slovenci, ni govoril kot politik in znanstvenik, ampak kot človek-umetnik, ki je vso to dobo naše borbe sam doživljal in opazoval. Govoril je v napolnjeni unionski dvorani o tistih časih, ko se je začela ideja združitve vseh Slovanov v trdnjavi nemštva. Kar je bilo višjega uradništva, je bilo seveda vse trdo nemško, drugi pa so bili vzgojeni tako, da niso čutili prav nobene druge potrebe. Mladi ljudje, zlasti študentje, so iskali stikov s hrvatskimi in srbskimi študenti, čeprav se je nemška vlada na vso moč trudila, da bi mladi študentje čim manj slišali o južnih Slovanih. Za Nemca jih sploh ni bilo. Leta 1891 so priredili slovenski in hrvatski študentje akademijo, kjer so prvič peli nalašč za to priliko zloženo pesem „Iz bratskega zagrljaja“, ki jo je skomponiral V. Parma. Tudi Belgrad je na stečaj odprl vrata našim umetnikom, kjer so prirejali razstave. Rodila se je ideja trializma, to je združitve vseh Slovanov

v Avstriji, in v balkanski vojni je bilo vse navdušeno nad zmagami Srbov nad Turki. Prišla je vojna, nemška pest je še bolj udrihala po nas, ječe so se polnile, narod je trpel. Ko je Adler ustrelil Stürggha, se je moral sestati državni zbor in tedaj je predložil dr. Korošec spomenico — majsko deklaracijo. Ko je vladika dr. Jeglič sklical voditelje vseh strank in jim rekel, da je treba nekaj storiti, da gibanje postane last naroda, ga je dr. Tavčar vprašal, ali bo podpisal. Jeglič je odgovoril: „Da, prvi bom podpisal!“ In tako se je zgodilo, da je gospodar prosil hlapca. Hlapec pa je rekel: prepozno. Strašna, vendar za nas vesela beseda. Nesmiselnost je govoriti, češ da je bilo napak, zahtevati združitve Slovanov v okviru Avstrije. Bila je edino možna oblika, sicer bi ne predrli. S tem pa je bil led prebit. Vse pa je prišlo tako nenadno, nepričakovano in našlo nas je nepripravljene in bridko smo plačali to našo nepripravljenost. Na koncu je pisatelj g. Finžgar recitiral črtico „Polom“, zgodbo o ženi iz let groze, o ženi, ki je veliko trpela, veliko upala in ljubila. To je zgodba o ljudeh in zemlji, iz katere si se rodil in kamor se povrneš, zgodba o ljudeh, ki so se upirali krivici. Šel si domov brez statistik in letnic, globoko v srcu pa si čutil, da si otrok te zemlje.

Razglednik

Stroški za mobilizacijo ob zadnji krizi v mesecu septembru so znašali približno 50 milijard franc. frankov. — Koliko koristnega bi se dalo narediti s tem denarjem. Zaradi pametne politike naše vlade nam ni bilo treba mobilizirati in si teh stroškov nakopavati.

Juda Golda v Jasovju so med molitvijo njegovi sovorniki okradli v sinagogi za 30.000 lejov.

Podružnico amsterdamske ženske banke so te dni odprli v Haagu na Nizozemskem. Posebnost te banke, ki že deset let zelo dobro napreduje, je v tem, da smejo biti delničarke, upravne svetnice in sploh vse osebe samo ženske. Tudi vlagalke in ves poslovni svet, ki s to banko deluje, je iz ženskih krogov.

Iz strahu pred Judi sta Švica in Turčija vpeljali nadzorstvo potnih listov.

Hodslavice na Moravi, rojstno mesto češkega zgodovinarja Fr. Palackega, kjer skozi stoletja ni bilo Nemcev, je zdaj pripadlo Nemčiji.

Mimogrede

„Kaj misliš o našem novem vratarju?“
„Da pri odpiranju vrat vsakokrat odpre še dlan.“

*

„Ko sem bil v Ameriki, sem v cirkusu videl moža, ki je bil tako visok, da je moral poklekati, če se je hotel počehljati na glavi.“ — „To še ni nič! V naši vasi imamo pa tako majhnega možička, da se mora vzpeti na prste, če hoče pljuniti na tla.“

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Steklo - Zvonovi. — Člani prejemaajo mesečnik „Našo moč“.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje, daje posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domačih obrti

r. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.